

CHUẨN MỤC CON NGƯỜI VIỆT NAM TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC

TS. PHAN THỊ THANH HẢI *

TÓM TẮT

Nước ta đang bước vào “kỷ nguyên vườn mình”, với đặc trưng cơ bản là sự phát triển mang tính đột phá, tạo sức bật mạnh mẽ của quốc gia, dân tộc. Kỷ nguyên mới đòi hỏi sự chuyển biến căn bản về nhận thức và hành động của toàn Đảng, toàn dân. Trong đó, việc tạo ra và huy động sức mạnh con người - chủ thể kiến tạo và thực hiện công cuộc cách mạng trong giai đoạn lịch sử hiện nay đóng vai trò trung tâm và quyết định. Xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam là sự chuẩn bị mang tính điều kiện và cũng là yêu cầu cấp bách đặt ra cho kỷ nguyên mới của dân tộc.

Bài viết làm rõ những yêu cầu cơ bản về chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc, chủ thể, đối tượng, nội dung và phương thức xây dựng chuẩn mực con người mới cũng như một số giải pháp nhằm thúc đẩy xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu của kỷ nguyên vườn mình của dân tộc hiện nay.

Từ khóa: chuẩn mực con người, kỷ nguyên vườn mình, xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc.

Nhận bài: 15/1/2025; đưa vào quy trình biên tập 15/1/2025; duyệt đăng 25/3/2025.

1. NHỮNG YÊU CẦU CƠ BẢN VỀ CHUẨN MỤC CON NGƯỜI TRONG KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC.

Sau kỷ nguyên “độc lập, tự do xây dựng chủ nghĩa xã hội (1930 - 1975)”, kỷ nguyên “thống nhất đất nước, đổi mới, phát triển (1975 - 2025)”[4], Đảng xác định nước ta đang bước vào kỷ nguyên mới - Kỷ nguyên vườn mình của dân tộc. Đích đến của kỷ nguyên thứ ba trong lịch sử dân tộc là “xây dựng thành công nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa, ... dân giàu, nước mạnh, ... sánh vai với các cường quốc năm châu. Ưu tiên hàng đầu trong kỷ nguyên mới là thực hiện thắng lợi các mục tiêu chiến lược đến năm 2030, Việt Nam trở thành nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; đến năm 2045 trở thành nước xã hội chủ nghĩa phát triển, có thu nhập cao” [3]. Sự phát triển vượt bậc với trình độ, vị thế và tầm cao mới

của dân tộc là mục tiêu mà Đảng và nhân dân ta hướng tới trong kỷ nguyên có ý nghĩa đặc biệt này.

Với đặc trưng cơ bản là sự phát triển mang tính đột phá, tạo sức bật mạnh mẽ của quốc gia, dân tộc. Kỷ nguyên vườn mình đòi hỏi sự chuyển biến căn bản về nhận thức và hành động của toàn Đảng, toàn dân. Trong đó, việc tạo ra và huy động sức mạnh con người - chủ thể kiến tạo và thực hiện công cuộc cách mạng trong giai đoạn lịch sử hiện nay đóng vai trò trung tâm và quyết định. Xây dựng chuẩn mực con người Việt Nam là sự chuẩn bị mang tính điều kiện và cũng là yêu cầu cấp bách đặt ra cho kỷ nguyên mới của dân tộc.

Chuẩn mực con người có nguồn gốc xem xét từ giá trị, là sự hiện thực hóa các giá trị

trong đời sống xã hội. *Giá trị là khái niệm dùng để chỉ những yếu tố tích cực, tốt đẹp, hữu ích, thúc đẩy sự phát triển của con người và xã hội.* Chuẩn mực con người bao gồm những tiêu chuẩn về phẩm chất, tính cách của con người, các nội dung, yêu cầu trong các quan hệ xã hội, thể hiện trong các mối quan hệ (với tự nhiên, với người khác, với cộng đồng, với xã hội). Có thể nói, chuẩn mực con người là giá trị mà con người hướng đến trong một xã hội cụ thể. Chuẩn mực con người có ý nghĩa là tiêu chuẩn được xã hội thừa nhận, là thước đo đúng/sai, tốt/xấu... Chuẩn mực con người phản ánh những mong đợi về những giá trị tốt đẹp của con người mà xã hội cần có trong hiện tại và tương lai. Chuẩn mực định hướng cho hành vi của con người trong xã hội và là cơ sở đánh giá của xã hội.

Được xây dựng trên cơ sở giá trị và hệ giá trị, chuẩn mực con người không nhất thành bất biến mà thay đổi theo sự thay đổi của điều kiện lịch sử cụ thể cũng như quan hệ lợi ích trong xã hội. Sự khác biệt về điều kiện sống, mối quan hệ xã hội ... tất yếu đòi hỏi sự thay đổi và điều chỉnh về nội dung, định vị hệ thống chuẩn mực.

Con người là tổng hòa các mối quan hệ xã hội (trong tính hiện thực của nó - C. Mác), do vậy, mỗi mối quan hệ xã hội quy định những chuẩn mực con người riêng. Khi xem xét chuẩn mực con người chung nhất, bao quát từ góc độ giá trị quốc gia, theo tinh thần Hội nghị văn hóa toàn quốc xác định, đó là: “Xây dựng con người Việt Nam thời kỳ đổi mới, phát triển, hội nhập với những giá trị chuẩn mực phù hợp, gắn với giữ gìn và phát huy giá trị gia đình Việt Nam, hệ giá trị văn hóa, giá trị quốc gia - dân tộc, kết hợp nhuần nhuyễn giữa giá trị truyền thống với giá trị thời đại” [6].

Chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc cần đáp ứng các yêu cầu cơ bản sau đây.

Thứ nhất, con người có tư duy đột phá.

Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang diễn ra với tốc độ và sức ảnh hưởng

ngày càng mạnh mẽ đến mọi lĩnh vực, mọi quốc gia dân tộc. Nền sản xuất xã hội, phương thức sinh hoạt cũng như cách thức tổ chức xã hội có những thay đổi căn bản. Cách mạng công nghiệp lần thứ tư vừa tạo ra cơ hội, vừa đặt ra những thách thức không nhỏ cho sự phát triển. Nó đòi hỏi sự thay đổi to lớn trong nhận thức của nhân loại.

Cách mạng công nghệ số - nền tảng của kỷ nguyên số đang định hình cũng đặt ra yêu cầu cao nhất về tư duy sáng tạo mang tính đột phá. Chúng ta đứng trước yêu cầu phát triển trong bối cảnh tính cạnh tranh cao mà chìa khóa là sự phát triển khoa học và công nghệ. Tư duy khoa học, tư duy sáng tạo là chuẩn mực cơ bản của con người sáng tạo, của nguồn lực khoa học và công nghệ cho sự phát triển mang tính đột phá của quốc gia trong kỷ nguyên mới.

Tư duy đột phá (Breakthrough Thinking) là khái niệm dùng để chỉ cách tiếp cận, giải quyết vấn đề mang tính sáng tạo. Tư duy đột phá được xác lập trên cơ sở tư duy sáng tạo, là biểu hiện cao của tư duy sáng tạo. Tư duy sáng tạo cho phép hình thành ý tưởng mới, cách giải quyết mới, tạo ra sản phẩm mới... Tư duy đột phá có được khi sự sáng tạo đạt đến trình độ, cấp độ và tốc độ cao. Trái ngược với suy nghĩ rập khuôn, tư duy đột phá vượt ra khỏi giới hạn thông thường, nhìn nhận vấn đề từ nhiều góc độ khác nhau, tiếp cận vấn đề một cách hệ thống, trên tinh thần đổi mới và thay đổi... từ đó mà nảy sinh những ý tưởng sáng tạo. Tư duy đột phá đòi hỏi khả năng tích lũy, tiếp thu và kế thừa khối lượng kiến thức lớn và tăng theo cấp số nhân. Do vậy, tư duy đột phá giúp con người tạo ra những khả năng mới, giải pháp độc đáo không giới hạn cho những thách thức hiện đang và sẽ có.

Con người có tư duy đột phá là con người có khả năng quan sát tốt, có tầm nhìn rộng và năng lực kết nối hệ thống, toàn diện. Tư duy đột phá đem lại cách giải quyết mọi vấn đề, nhiều lĩnh vực một cách nhanh chóng, hiệu quả. Có thể nói, tư duy đột phá trái ngược với lối tư duy tiệp tiến, chậm chạp, một chiều... Tư duy đột phá được xây dựng trên cơ sở tư duy biện chứng, tư duy khoa học. Tư duy đột phá là nguồn cội,

là điều kiện cho sự phát triển mang tính đột phá. Chính vì vậy, tư duy đột phá là chuẩn mực tư duy của con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Thứ hai, con người có khát vọng cống hiến, với động lực lớn lao là tinh thần yêu nước, tự hào dân tộc, ý chí tự chủ, tự lực, tự cường.

Kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc đặt ra những mục tiêu phát triển cao. Để hoàn thành các mục tiêu ấy cần huy động và sử dụng hiệu quả cao nhất nguồn lực con người. Sự nghiệp cách mạng là sự nghiệp của toàn dân. Với vai trò chủ thể, mỗi người Việt Nam cần phát huy cao nhất mức đóng góp của mình cho sự phát triển của đất nước, của dân tộc. Hơn lúc nào hết tinh thần yêu nước, niềm tự hào dân tộc là nội lực, là cội nguồn sức mạnh, là nhân tố đoàn kết, tạo nên sức mạnh của dân tộc. Lịch sử đã chứng minh tinh thần yêu nước là sợi chỉ đỏ xuyên suốt, kết nối mọi người dân Việt, làm nên sức mạnh to lớn cho dân tộc. Yêu nước, tự hào dân tộc và ý thức tự lực tự cường có mối quan hệ gắn bó khăng khít. Tự lực tự cường là dựa vào mình, tự mình làm cho mình lớn mạnh. Để giữ vững mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, chúng ta không thể không tự lực tự cường. Phát huy cao nhất ý chí tự lực tự cường là yếu tố khách quan, là điều kiện tất yếu làm nên sự phát triển đất nước trong bối cảnh phức tạp của tình hình chính trị thế giới, trong tiến trình cạnh tranh khốc liệt về kinh tế giữa các quốc gia và để hiện thực hóa các mục tiêu phát triển của thời kỳ mới.

Thứ ba, con người truyền thống và hiện đại trong một sự kết hợp thống nhất.

Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc hướng tới những giá trị tiên tiến. Con người trong kỷ nguyên mới phải là con người có những giá trị chuẩn mực mang tính hiện đại, sánh vai với các cường quốc năm châu. Giá trị hiện đại cho phép con người thích ứng, đáp ứng yêu cầu của thời đại mới. Kỷ nguyên

vuơn mình của dân tộc diễn ra trong bối cảnh sự phát triển mang tính cách mạng của khoa học và công nghệ, của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư; bối cảnh đẩy mạnh hợp tác quốc tế diễn ra một cách toàn diện và mạnh mẽ. Bối cảnh đó đòi hỏi phải xây dựng chuẩn mực con người thượng tôn pháp luật, tôn trọng sự khác biệt, linh hoạt, có tính thích ứng và hội nhập trong môi trường sống và lao động mang tính toàn cầu, có phong cách làm việc khoa học và hiệu quả. Đó là những chuẩn mực cơ bản cần được định hướng xây dựng cho con người Việt Nam trong kỷ nguyên mới.

Song có thể thấy, chuẩn mực giá trị con người mới, cần được xác định trên nền tảng vững chắc của giá trị văn hóa truyền thống dân tộc. Đó là tập hợp những giá trị thể hiện trong niềm tin, lối sống, phong tục tập quán lưu truyền qua nhiều thế hệ. Những chuẩn mực ấy thể hiện phong phú trong văn hóa vật thể và phi vật thể của dân tộc qua các thời kỳ lịch sử. Nghiên cứu về giá trị văn hóa truyền thống, các học giả đều thống nhất cho rằng, đó là lòng yêu nước, ý thức cộng đồng, tinh thần đoàn kết, lòng nhân ái, lao động cần cù, hiếu học...

Chuẩn mực văn hóa truyền thống không chỉ làm nên bản sắc của dân tộc mà còn là yếu tố gắn kết cộng đồng dân tộc. Những chuẩn mực giá trị đó góp phần định hình nội dung giáo dục nhân cách trong mỗi xã hội qua nhiều thời kỳ lịch sử của dân tộc, duy trì và phát huy những giá trị tốt đẹp trong cộng đồng dân tộc.

Chuẩn mực con người đáp ứng kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, theo Văn kiện Đại hội lần thứ XIII của Đảng đã xác định: “phát huy tối đa nhân tố con người, con người là trung tâm, chủ thể, là nguồn lực chủ yếu và mục tiêu của sự phát triển. Xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện, gắn kết chặt chẽ, hài hòa giữa giá trị truyền thống và giá trị hiện đại” [1, tr. 47].

2. XÂY DỰNG CHUẨN MỰC CON NGƯỜI ĐÁP ỨNG YÊU CẦU KỶ NGUYÊN VƯỜN MÌNH CỦA DÂN TỘC

2.1 Chủ thể và đối tượng xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc

Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội xây dựng chủ trương, chính sách phát triển nói chung, các hoạt động văn hóa, quản lý và thực thi văn hóa nói riêng. Vai trò của các cơ quan và cán bộ hoạt động trong các cơ quan nói trên thể hiện trong định hướng, mục tiêu, yêu cầu và nhiệm vụ xây dựng chuẩn mực con người trong mỗi thời kỳ. Trên cơ sở nghiên cứu và làm rõ bối cảnh, mục tiêu phát triển của kỷ nguyên vườn mình, hệ chuẩn mực con người được xây dựng vừa mang tính khái quát, vừa có tính cụ thể. Bên cạnh đó, trách nhiệm của các chủ thể nêu trên còn thể hiện việc nâng cao nhận thức cộng đồng dân tộc về tầm quan trọng, ý nghĩa của việc xây dựng hệ chuẩn mực con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu kỷ nguyên vườn mình của dân tộc. Đồng thời triển khai các biện pháp xây dựng chuẩn mực con người một cách hiệu quả.

Nhân dân là chủ thể xây dựng chuẩn mực giá trị, vừa là đối tượng xây dựng chuẩn mực giá trị con người đáp ứng yêu cầu kỷ nguyên vườn mình của dân tộc. Là lực lượng đông đảo, nhân dân quyết định mức độ xây dựng và phát huy giá trị con người. Với tư cách là chủ thể sáng tạo văn hóa, thông qua hoạt động thực tiễn, nhân dân chủ động lựa chọn, bảo tồn, bổ sung, phát triển các chuẩn mực giá trị con người trong từng thời kỳ lịch sử. Tất nhiên, với đặc điểm, vị trí của mình, việc xây dựng chuẩn mực con người cũng như phát huy giá trị con người của nhân dân vừa có tính tự giác vừa có thể mang tính tự phát.

2.2 Nội dung xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc

Một là, xây dựng chuẩn mực con người bao quát trên các phương diện: nhận thức,

thái độ và hành vi của chủ thể, đối tượng. Theo đó, Đảng, Nhà nước, các tổ chức xã hội nhận thức rõ yêu cầu cơ bản, nội dung và ý nghĩa của chuẩn mực con người đáp ứng yêu cầu lịch sử của giai đoạn hiện nay. Nâng cao nhận thức của quần chúng nhân dân, tích cực hóa thái độ và thúc đẩy lan tỏa chuẩn mực con người thông qua hoạt động thực tiễn của các chủ thể và đối tượng về chuẩn mực con người trong thời kỳ mới.

Hai là, xây dựng chuẩn mực con người có nội dung toàn diện, bao gồm chuẩn mực về trí tuệ, đạo đức, thể lực và thẩm mỹ. Đồng thời, nội dung chuẩn mực cũng bao quát các phương diện: đạo đức lối sống, lao động, chiến đấu... Chẳng hạn, về đạo đức lối sống, chuẩn mực con người được xác định như yêu nước, thượng tôn pháp luật, tự lực tự cường, nhân ái, trung thành, cần cù, có hiếu...; chuẩn mực trong lao động là tính chuyên nghiệp, tinh thần trách nhiệm, khả năng hợp tác, sáng tạo...

Ba là, xây dựng chuẩn mực chung và chuẩn mực nghề nghiệp, nhóm xã hội. Theo đó, chuẩn mực chung bao gồm các giá trị tích cực cho sự phát triển xã hội; chuẩn mực con người theo nhóm nghề nghiệp; chuẩn mực đội ngũ cán bộ công chức... Trong đó, xây dựng chuẩn mực đội ngũ cán bộ đảng viên, công chức, viên chức là trọng tâm, có tác động mạnh mẽ đến chuẩn mực con người các nhóm, các nghề nghiệp xã hội khác.

Bốn là, xây dựng chuẩn mực con người đáp ứng yêu cầu kỷ nguyên vườn mình của dân tộc không tách rời việc xây dựng chuẩn mực gia đình, chuẩn mực văn hóa và chuẩn mực quốc gia theo tinh thần: xây dựng con người Việt Nam yêu nước, tự lực tự cường, nghĩa tình, trung thực, trách nhiệm... gắn với những giá trị gia đình: ấm no, hạnh phúc, tiến bộ, văn minh; phù hợp với hệ giá trị văn hóa Việt Nam: dân tộc, dân chủ, nhân văn, khoa học và hướng tới những giá trị quốc gia: hòa bình, thống nhất, độc lập, dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, hạnh phúc.

2.3 Phương thức xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

Một là, thông qua giáo dục - truyền thông

Giáo dục là một trong những phương thức phổ biến, có hiệu quả cao trong xây dựng văn hóa, phát triển con người. Giáo dục làm thay đổi nhận thức, thái độ và hành vi cá nhân và cộng đồng, tạo nên những chuyển biến xã hội căn bản. Giáo dục xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vươn mình được thực hiện một cách hệ thống. Đó là sự thống nhất trong giáo dục gia đình, nhà trường và xã hội; đảm bảo tính liên tục trong giáo dục các bậc học, cấp học; đảm bảo tính đa dạng và linh hoạt trong các hình thức giáo dục.

Bên cạnh đó, truyền thông là phương thức hữu hiệu trong xây dựng chuẩn mực con người trong bối cảnh mới. Với sự phát triển của công nghệ truyền thông, sự ra đời liên tục của sản phẩm truyền thông, sự lan tỏa nhanh chóng của nội dung và thông điệp truyền thông, môi trường truyền thông rộng mở... cho phép tạo nên hiệu ứng nhanh và mạnh, có sức kết nối và lan tỏa, tạo nên sức mạnh xã hội cao. Bên cạnh hoạt động của các cơ quan truyền thông trong xây dựng chuẩn

mực con người còn phải nói đến hoạt động truyền thông qua mạng xã hội - nơi mà mỗi cá nhân đều trở thành chủ thể truyền thông, chủ động và tích cực tham gia vào quá trình hình thành, lan tỏa những thông điệp giá trị văn hóa, giá trị con người.

Hai là, phương thức pháp chế

Trong xây dựng chuẩn mực con người, song song với các phương thức giáo dục, truyền thông là phương thức pháp chế. Kỷ nguyên vươn mình đặt ra yêu cầu cao về nguồn nhân lực, về phát huy nhân tố con người. Chúng ta đang đẩy mạnh quá trình xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa. Do đó, hệ thống pháp luật hoàn chỉnh và tiến bộ; cá nhân, tổ chức tôn trọng và thực hiện nghiêm... là phương thức xây dựng chuẩn mực con người hiệu quả trong kỷ nguyên mới. Theo đó, pháp luật tôn vinh những giá trị con người, vì sự phát triển con người, nhân văn, nhân bản; xã hội thượng tôn pháp luật; kỷ luật, kỷ cương... hướng tới xây dựng và phát triển con người. Phương thức pháp chế, vì vậy, là phương thức cơ bản, không thể thiếu đối với việc xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

3. THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP CƠ BẢN NHẪM XÂY DỰNG CHUẨN MỰC CON NGƯỜI ĐÁP ỨNG YÊU CẦU KỶ NGUYÊN VƯƠN MÌNH CỦA DÂN TỘC

3.1 Thực trạng xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc

Chuẩn bị nhân tố con người nói chung, xây dựng chuẩn mực con người nói riêng trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, chúng ta có được nhiều kết quả. Đó là hệ thống các công trình nghiên cứu văn hóa - xã hội công phu, phản ánh khách quan, sát thực con người Việt Nam trong lịch sử. Hệ giá trị con người Việt Nam, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị quốc gia - dân tộc được ghi nhận thống nhất trong đa dạng. Có thể kể đến các hội thảo khoa học thu hút nhiều nhà nghiên cứu và hoạt động thực

tiễn bàn về giá trị và hệ chuẩn mực. Trên cơ sở đó, nhiều bộ quy tắc ứng xử, chuẩn mực đạo đức trên nhiều lĩnh vực, nhiều cơ quan, nhiều ngành đã ra đời (theo thống kê chưa đầy đủ khoảng hơn 20 bộ quy tắc ứng xử và chuẩn mực đã được ban hành).

Bên cạnh đó, Đảng, Nhà nước Việt Nam luôn đề cao con người, coi con người là nhân tố trung tâm, quần chúng nhân dân quyết định thành công của sự nghiệp cách mạng. Vai trò của các chủ thể trong xây dựng chuẩn mực con người luôn được phát huy.

Các phương thức cơ bản như giáo dục, truyền thông kết hợp với phương thức pháp chế trong xây dựng chuẩn mực con người rõ

ràng sẽ đem lại hiệu quả đáng kể trong phát triển con người, định hình giá trị chuẩn mực trong xã hội. Những định chuẩn này không ngừng được lan tỏa, phát huy.

Tuy nhiên, những hạn chế cơ bản trong xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình khá rõ.

Nhận thức của toàn xã hội về chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình chưa cao. Cụ thể là người dân chưa nắm bắt hết yêu cầu của kỷ nguyên vườn mình, tiêu chuẩn cơ bản (trí, đức, thể, mỹ) của con người đáp ứng kỷ nguyên vườn mình... Vai trò của các chủ thể trong xây dựng chuẩn mực con người chưa được phát huy hiệu quả. Vai trò này cần xác định cụ thể hơn, sâu sát hơn theo chức năng, nhiệm vụ của từng tổ chức xã hội.

Nội dung chuẩn mực con người đáp ứng yêu cầu kỷ nguyên vườn mình dù được nghiên cứu nhưng cần làm rõ hơn trên từng phương diện. Nội dung chuẩn mực con người cũng chưa thật cụ thể. Những giá trị theo độ tuổi, theo nhóm nghề nghiệp xã hội cụ thể cần chuẩn hóa định tính và định lượng (nếu có thể). Các chuẩn mực này cần xây dựng rõ ràng, dễ hiểu, dễ theo, dễ đánh giá.

Phương thức xây dựng hệ giá trị đã phát huy tác dụng, song hiệu quả từng phương thức chưa cao. Cụ thể là, đối với phương thức giáo dục xây dựng chuẩn mực con người, cán cân giáo dục tri thức và giáo dục đạo đức lệch sang phía tri thức. Bằng chứng là khối lượng kiến thức mà nhà trường trang bị và phụ huynh bổ sung thông qua dạy thêm, học thêm quá nhiều. Quỹ thời gian cho giáo dục đạo đức lối sống còn hạn chế. Phương thức truyền thông được đẩy mạnh, tuy nhiên mức độ tinh lọc và kiểm soát chưa cao. Bên cạnh việc lan tỏa giá trị tích cực, những yếu tố phản giá trị, thiếu chuẩn mực trong phát triển con người, phát triển xã hội vẫn hàng ngày lan tràn trên mạng xã hội. Phương thức pháp chế còn chưa thật tốt khi vấn đề lệch chuẩn trong đạo đức lối sống, chuẩn mực về thái độ, tác phong làm việc, vi phạm pháp luật... trong đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức còn gây nhiều bức xúc trong nhân dân.

3.2 Giải pháp cơ bản thúc đẩy việc xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc

Thứ nhất, cần phát huy vai trò của các chủ thể cũng như phối hợp cao nhất vai trò của các chủ thể trong xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc. Đảng và Nhà nước cần quan tâm, chăm lo phát triển con người trên mọi phương diện. Mỗi tổ chức xã hội coi phát huy giá trị chuẩn mực con người là yếu tố tạo nên sức mạnh của tổ chức. Mỗi người dân Việt Nam cần coi việc rèn luyện giá trị chuẩn mực là yếu tố quyết định thành công của cá nhân, thành công của đất nước. Nhận thức đúng đắn, thái độ tích cực và hành động mạnh mẽ của các chủ thể trong xây dựng chuẩn mực con người mới đảm bảo cho chúng ta hoàn thành kỷ nguyên vườn mình của đất nước.

Thứ hai, cần nghiên cứu một cách công phu nội dung chuẩn mực giá trị con người mới. Trong đó, có những chuẩn mực con người truyền thống còn phù hợp với bối cảnh, yêu cầu nhiệm vụ giai đoạn mới, có những chuẩn mực cần bổ sung, xác lập, có những chuẩn mực cũ không còn phù hợp cần loại bỏ... Xây dựng chuẩn mực con người cần tập trung hướng đến phát triển giá trị cá nhân và giá trị cộng đồng; tạo sự thống nhất giữa những giá trị tư duy đột phá với giá trị phát triển mang tính liên tục; tính hữu cơ giữa chuẩn mực lịch sử và thời đại, tính dân tộc và quốc tế... Quá trình tiếp biến văn hóa, sự thay đổi của bối cảnh lịch sử, ý chí mạnh mẽ của Đảng, của nhân dân về một nước Việt Nam phát triển... cần được phản ánh trong hệ giá trị mang tính chuẩn mực.

Thứ ba, triển khai hiệu quả xây dựng chuẩn mực con người trong kỷ nguyên vườn mình của dân tộc trên mọi phương thức. Đẩy mạnh giáo dục toàn diện, bao gồm triển khai giáo dục từ cấp học, bậc học sớm nhất và giáo dục thường xuyên, liên tục trong suốt quá trình đào tạo. Linh hoạt và đa dạng các hình thức giáo dục, bồi dưỡng nhằm xây dựng chuẩn mực con người đáp ứng yêu cầu

hiện nay ở nước ta. Tăng cường phương thức truyền thông, chú ý kiểm soát thông tin về văn hóa, giá trị văn hóa, ngăn ngừa hữu hiệu thông tin xấu, độc có tác động tiêu cực tới phát triển con người. Đẩy mạnh các biện pháp pháp chế, xây dựng môi trường xã hội minh bạch, dân chủ cho sự phát triển con người và phát huy hệ giá trị con người.

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Đảng Cộng Sản Việt Nam (2021): *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
2. Nguyễn Thị Thu Hằng (2023): *Chuẩn mực con người Việt Nam hiện nay theo tinh thần đại hội XIII của Đảng*. <https://dangbo.tnut.edu.vn/tin-tuc/2023-09-29>
3. Tô Lâm (2024): *Kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, kỷ nguyên phát triển giàu mạnh dưới sự lãnh đạo cầm quyền của Đảng cộng sản Việt Nam*. <https://www.tapchicongsan.org.vn/media-story/>

Các giải pháp cơ bản và đồng bộ nêu trên khi được triển khai thực hiện mới có thể đạt được mục tiêu phát triển cao mà Đảng và Nhân dân ta đặt ra trong kỷ nguyên vươn mình - kỷ nguyên phát triển đột phá của dân tộc.

4. Tô Lâm (2024): “*Cơ sở định vị mục tiêu phát triển và định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới*”, báo Nhân Dân, số 25193, ngày 1/11/2024 https://tapchicongsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hnp4dK31Gf/content/ky-nguyen-vuon-minh-cua-dan-toc-va-nhung-yeu-cau-lich-su ngày 3.1.2025
5. Nguyễn Phú Trọng (2021): *Bài phát biểu tại Hội nghị Văn hóa toàn quốc*, ngày 24/11/2021.

